

Pohybové aktivity dětí předškolního věku a program „Děti v pohybu“

Dana Pavličíková

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Dana PAVLIČÍKOVÁ**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Pohybové aktivity jako významný činitel výchovy
u dětí předškolního věku.**

Zásady pro vypracování:

Studium literatury

Zpracování teoretických východisek a teoretické části bakalářské práce

Příprava empirické části bakalářské práce

Realizace výzkumu

Interpretace získaných dat

Shrnutí, doporučení pro praxi

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BLAHUTKOVÁ, M. Psychomotorika. Brno : Masarykova univerzita, 2007.

ISBN 978-80-210-3067-1.

DVOŘÁKOVÁ, H. Pohybové činnosti pro předškolní vzdělávání. Praha : Raabe, 2006.

ISBN 80-86307-27-1.

GARDOŠOVÁ, J., DUJKOVÁ, L. a kol. Vzdělávací program Začít spolu : metodický průvodce pro předškolní vzdělávání. Praha : Portál, 2003.

ISBN 80-7178-815-5.

KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B. (eds.) Předškolní a primární pedagogika. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.

KOŤÁTKOVÁ, S. Dítě a mateřská škola : dítě v rodinném prostředí, rodiče a mateřská škola, předškolní vzdělávání, školní programy. Praha : Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1568-1.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eliška Zajitzová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

18. ledna 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

7. května 2010

Ve Zlíně dne 18. ledna 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 6.5.2016

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá tematikou pohybových aktivit u dětí předškolního věku. V teoretické části je rozpracována obecná rovina pohybu a pohybových aktivit, jejich význam a sféry vlivu. Podstatná část je věnována vývojovým specifikům dětí předškolního věku v souvislosti s pohybovými aktivitami a systému předškolního vzdělávání a především programu „Děti v pohybu“, který je ve zlínských mateřských školách realizován od roku 2008. V praktické části je rozebrán pedagogický výzkum, který mapuje názory pedagogů zúčastněných mateřských škol a jejich celkové hodnocení programu.

Klíčová slova: pohyb, pohybová aktivita, děti předškolního věku, vzdělávací systém, program „Děti v pohybu“

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with questions about movement activities for preschool children. Theoretical part contains definitions and meanings of movement, movement activities and spheres of influence on people. It also treats of specifics of preschool children in context of movement activities, education system and project "Children in movement" especially, which has carried out in kindergartens in Zlin since 2008. Practical part analyses results from pedagogic research, which summarizes pedagogue's opinions and overall assessment of project.

Keywords: movement, movement activities, preschool children, education system, project „Children in movement“

Touto cestou si dovoluji poděkovat Mgr. Elišce Zajitzové za ochotu a pomoc při zpracování bakalářské práce.

Dále pak panu Štefanu Forgačovi, Mgr. Martinu Dominiku Polínkovi, Ph.D. za odborné rady a pedagogům jednotlivých mateřských škol za vstřícnost a otevřenost při realizaci pedagogického výzkumu.

V neposlední řadě ještě patří obrovské díky mé rodině, která mi byla v průběhu zpracování oporou.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYBRANÉ POJMY VZTAHUJÍCÍ SE K PROBLEMATICE	12
1.1 POHYB A POHYBOVÉ AKTIVITY	12
1.1.1 Oblasti rozvoje v rámci pohybu	12
1.1.2 Význam pohybových aktivit.....	13
1.2 CHARAKTERISTIKA PŘEDŠKOLNÍHO OBDOBÍ	13
1.2.1 Jednotlivé oblasti vývoje předškolního dítěte	14
1.2.2 Předškolní období z hlediska struktury činnosti dítěte.....	15
1.2.3 Fyziologická specifika dětí předškolního věku	16
1.2.4 Psychomotorika	18
1.3 SYSTÉM PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	19
1.3.1 Specifika předškolního vzdělávání, metody a formy práce.....	19
1.3.2 Vzdělávací obsah a jednotlivé oblasti RVP	20
1.3.3 Současné programy MŠ.....	21
2 PROGRAM „DĚTI V POHYBU“	23
2.1 HLAVNÍ MYŠLENKY A ZÁMĚRY	23
2.2 ÚČASTNÍCI PROGRAMU	24
2.3 ORGANIZAČNÍ STRÁNKA PROGRAMU	24
2.4 PRŮBĚH A OBSAHOVÁ NÁPLŇ	25
II PRAKTICKÁ ČÁST	27
3 VÝZKUMNÁ ČÁST	28
4 PŘÍPRAVNÁ FÁZE VÝZKUMU	29
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A CÍLE VÝZKUMU.....	29
4.2 DRUH VÝZKUMU	29
4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	29
4.4 METODA VÝZKUMU	29
5 ANALÝZA KVALITATIVNÍCH DAT	31

5.1	1. OKRUH OTÁZEK – ÚČAST NA PROGRAMU A PŘÍPADNÉ DALŠÍ POHYBOVÉ AKTIVITY	31
5.2	2. OKRUH OTÁZEK – SPOKOJENOST S PROGRAMEM, CELKOVÉ HODNOCENÍ	33
5.3	3. OKRUH OTÁZEK – HODNOCENÍ ORGANIZAČNÍ STRÁNKY	34
5.4	4. OKRUH OTÁZEK – HODNOCENÍ OBSAHOVÉ NÁPLNĚ	36
5.5	5. OKRUH OTÁZEK – PŘÍNOS PRO DĚTI	38
5.6	6. OKRUH OTÁZEK – REAKCE DĚTÍ	40
5.7	7. OKRUH OTÁZEK – NEGATIVA, RIZIKA PROGRAMU	43
5.8	8. OKRUH OTÁZEK – MOŽNOST ZAŘAZENÍ DO VZDĚLÁVACÍCH OSNOV	44
	ZÁVĚR	47
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	50
	SEZNAM PŘÍLOH.....	51

ÚVOD

Pohyb je jedním ze základních projevů života každého živočicha na planetě, tudíž i člověka. V současné době se ukazuje jako jeden z významných determinantů člověka 21. stol. a také jako velice důležitý aspekt ve výchově a vzdělávání dětí. A to především dětí předškolního věku. Pro ty je pohyb přirozená forma poznávání sebe sama, komunikace s okolím, rozvíjení svých schopností a dovedností a sebezdokonalování.

Cílem bakalářské práce je obecně seznámit čtenáře se základními pojmy vztahujícími se k problematice pohybových aktivit dětí předškolního věku, jejich charakteristikou a významem. Nastínit vývojová specifika předškolních dětí v souvislosti s pohybovou výchovou, poskytnout základní informace o systému vzdělávání v České republice a alternativních vzdělávacích programech. Velká pozornost je pak věnována programu „Děti v pohybu“, který je realizován ve zlínských mateřských školách od roku 2008.

Praktická část se zabývá výzkumem, který má za cíl zmapovat názory pedagogů na tento program a zároveň má sloužit i jako zpětná vazba pro tvůrce. Obsahuje interpretaci výsledků provedeného šetření v dílčích oblastech tohoto programu, ukázky odpovědí z provedených rozhovorů a interpretaci vyvozených závěrů

V závěru práce je pak shrnuto celkové hodnocení programu „Děti v pohybu“, jeho přínos a nástin možností jeho dalšího rozšíření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYBRANÉ POJMY VZTAHUJÍCÍ SE K PROBLEMATICE

1.1 Pohyb a pohybové aktivity

Fyziologický pohyb je jednou ze základních a nejnápadnějších schopností živočichů, je využíván ke změnám polohy a pro lokomoci – pohyb z místa (Encyklopedie Diderot). U člověka je to změna stavu organismu, tedy změna polohy těla, pohybového aparátu, ale také změna stavu těla vůči okolnímu prostředí. Pohyb proto můžeme u člověka považovat za jeden z nejpřirozenějších projevů života.

Pohyb je jednorázovou činností, která je nutná ke změně polohy těla nebo přemístění těla v prostoru. Naproti tomu pohybová aktivita v sobě nese prvek opakovatelnosti, trvalosti a můžeme ji považovat za dlouhodobější proces než jakým je pohyb. Frömel (1999) charakterizuje pohybovou aktivitu jako komplex lidského chování, který zahrnuje všechny pohybové činnosti člověka a je uskutečňován zapojením kosterního svalstva při současné spotřebě energie. O pohybových aktivitách můžeme tedy mluvit pouze v souvislosti s člověkem a jeho činností. Mohou sloužit nejen jako projev přirozenosti, ale zároveň jako prostředek k relaxaci, zvyšování tělesné kondice, trávení volného času nebo jsou formou životního stylu.

1.1.1 Oblasti rozvoje v rámci pohybu

Pohyb není zdaleka jen fyziologickým vyjádřením člověka. To, že nám pohyb slouží k přemísťování či vykonávání nějaké činnosti je přirozeným projevem života. Dvořáková (2002, s. 13) charakterizuje pohyb a pohybovou aktivitu jako „prostředek seznamování se s prostředím, učení, jak ovládnout své tělo, jak si poradit se svým okolím a tím nabýt potřebné zkušenosti. Pohyb je prostředkem, jak vyjádřit sebe sama a komunikovat s ostatními, je také prostředkem získávání sebevědomí, hodnocení sebe samého, vzájemného srovnávání, pomáhání si, soupeření a spolupráce“.

Můžeme tedy stanovit hned několik oblastí, které pohybová aktivita ovlivňuje - fyziologická oblast souvisí s dobrým a správným fungováním jednotlivých částí těla, zejména pohybového aparátu (svalstvo a klouby), tělesnou zdatností a vytrvalostí. Další oblastí je oblast psychická - jedná se o celkovou duševní pohodu, rozvoj myšlení a vnímání světa kolem sebe, zdravé životní návyky a postoje a celkový kladný přístup k životnímu stylu.

V neposlední řadě je to pak oblast sociální - skrze pohyb dochází k vzájemné interakci s druhými nebo okolním prostředím, budování vrstevnických či přátelských vztahů, sociálních vazeb a celkovému začleňování do společnosti.

1.1.2 Význam pohybových aktivit

Pohybové aktivity hrají v životě člověka důležitou roli. Jsou dynamickým projevem života, vyjádřením sebe sama, prostředkem komunikace a interakce s druhými lidmi i prostředím, ve kterém se pohybujeme. Mají nezastupitelný význam pro zdraví člověka, celkovou duševní pohodu, zvládání zátěžových situací a prevenci civilizačních onemocnění.

Zdravotní aspekt pohybových aktivit se ukazuje jako jeden z nejzásadnějších. Hodaň (In Pohyb a zdraví, 1999) uvádí důležitost a vzájemnou provázanost vztahu životní styl – pohyb – zdraví. Podle něj je logičnost tohoto vztahu potvrzena četnými výzkumy, jejichž výsledkem je pro nás zásadní zjištění, že úroveň zdraví je ze 60 % závislá na úrovni životního stylu a úroveň životního stylu je ovlivněna úrovní přítomného pohybu.

V této souvislosti bych ráda zmínila několik příkladů pozitivního vlivu pohybových aktivit na zdravotní stav každého člověka:

- Prevence civilizačních onemocnění – kardiovaskulárních onemocnění, obezity, diabetu mellitus, hypertenze, nádorových onemocnění,...
- Prevence duševních onemocnění spojených se současným životním stylem – deprese, ...
- Zvýšení celkové tělesné zdatnosti – pružnosti a pevnosti svalů, ohebnosti kloubů,...
- Zvýšení fyzické kondice a kvality života

1.2 Charakteristika předškolního období

Období předškolního věku jsem si zvolila na základě vlastní zkušenosti s pohybovými aktivitami u těchto dětí a především z přesvědčení, že pokud chceme v co největší a nejkvalitnější míře ovlivnit život mladého člověka, je toto období tím nejvhodnějším. U dítěte dochází v tomto období k největším pokrokům a rozvoji, získává a osvojuje si základní dovednosti a kompetence potřebné pro začleňování do společnosti, správnou socializaci.

Vhodnost tohoto období potvrzuje i svými úvahami Opravilová (2001) – nejintenzivnější růst a vývoj probíhá v době předškolní.

Charakterizovat předškolní období lze z několika různých hledisek – z pohledu vývojové psychologie, sociologie, biologie, etologie, antropologie, apod. Obecně se ale na předškolní období můžeme podívat jako na tu část života, ve které probíhá fascinující rozvoj osobnosti dítěte. Je to období obrovské zvědavosti s neustálými otázkami „proč“, období fantazie, která často překročí únosnou hranici a přetvoří se až ve lživé příběhy, období rozvoje řeči, myšlení a paměti. Vstupem do mateřské školy se dítě postupně odpoutává od rodiny, osamostatňuje se a především se dostává do kolektivu svých vrstevníků. Skrze vzájemnou a pravidelnou interakci s vrstevníky se dítě seznamuje s prostředím, ve kterém žije, utváří si vlastní postoje a názory, svou vlastní identitu a začleňuje se do společnosti.

1.2.1 Jednotlivé oblasti vývoje předškolního dítěte

Předškolní období trvá od 3 do 6-7 let, ale konec této fáze není určen jen fyzickým věkem, ale především sociálně – nástupem do školy. Tento věk je charakteristický stabilizací vlastní pozice ve světě, poznávání je zaměřeno na nejbližší svět a pravidla, která v něm platí. Charakteristika předškolního období:

- Poznávání světa - dítěti pomáhá představivost, je to fáze fantazijního zpracování informací a intuitivního uvažování, které ještě není regulováno logikou.
- Myšlení - je charakteristické egocentrismem, ulpíváním na zjevných znacích a magičností; dítě interpretuje realitu tak, aby pro ně byla srozumitelná a přijatelná - úroveň myšlení ovlivňuje i způsob verbálního vyjadřování a zpracování takto prezentovaných informací.
- Kresba – je významnou neverbální symbolickou funkcí, která se rozvíjí od fantazijního způsobu zpracování tématu k realistickému pojetí.
- Symbolická hra – umožňuje dítěti zvládnout problematické situace přijatelným způsobem.
- Paměť – vyvíjí se všechny složky, rozvoj epizodické paměti pozitivně ovlivňuje schopnost zformulovat vlastní zážitky verbálně

- Emoční oblast - důležitý je rozvoj emoční inteligence, porozumění vlastním emocím i citovým projevům jiných lidí.
- Socializace - probíhá především v rodině, ale dítě se již musí přizpůsobovat požadavkům jiného sociálního prostředí. Významným sociálním mezníkem je zařazení do mateřské školy – učí se žádoucím způsobům chování (především prosociálnímu), respektujících práva ostatních. Osvojují si základní normy chování, se kterými se ztotožňují.
- Rodina – slouží jako model různých rolí, vzor k identifikaci, vázanost na ni se postupně uvolňuje.
- Vrstevnická skupina – navazování kontaktů s vrstevníky (při výběru převažuje důraz na shodu v oblasti potřeb a zájmů), dochází k postupné diferenciaci rolí, dítě se učí soupeřit i spolupracovat.

(Vágnerová, 2007, s. 78-100)

1.2.2 Předškolní období z hlediska struktury činnosti dítěte

Období předškolního věku můžeme nazvat „věkem hry“, protože hra se stává základním prostředkem učení a rozvoje dítěte v této fázi života. Je to nevhodnější způsob učení a seznamování dítěte se světem. Kořátková (2005) charakterizuje hru jako základní aktivitu dětské seberealizace; Vágnerová (2007) pak jako prostředek vyrovnání se s realitou, kterou často dítě ještě nechápe (slouží k lepšímu přizpůsobení se požadavkům okolního světa).

Kohoutek (2008) považuje hru za dominantní činnost dítěte, která stimuluje rozvoj jeho osobnosti a uvádí tři kategorie her, které jsou pro toto období typické. Jsou to hry pohybové (s míčem, skoky do výšky, ze schodů, přeskokování, prolézání průlezek, honičky, hry na schovávanou), hry na někoho (na učitele, zdravotníky, maminku a tatínka, prodavače,...) a hry konstruktivní (kreslení, modelování, ...)

Na základě vlastní zkušenosti mohu jen potvrdit, že hra je pro dítě předškolního věku velice důležitá a její význam je v tomto období naprosto zásadní. Podle mého má dva velmi významné aspekty. Prvním je poskytování modelových situací a rolí, se kterými se bude dítě během svého života setkávat. Má možnost si nejrůznější situace „nacvičit“ a „vyzkoušet postavy“, kterými se v průběhu života stane – je to forma tréninku, než vstoupí do světa

dospělých a jednotlivé role bude „hrát naostro“. Druhým je pak radost a potěšení, kterou hra dítěti přináší, možnost těšit se jen proto, že si hraje a není důležité, jaký bude výsledek.

1.2.3 Fyziologická specifika dětí předškolního věku

V souvislosti s programem pohybových aktivit, kterým se dále bakalářská práce zabývá, považuji za důležité zmínit fyziologická specifika dětí předškolního věku. Záměrně jsem se nevěnovala věkovému rozmezí od 3 do 4 let, protože programu se účastní děti až od 4 let věku. Bacus (2004) popisuje vývoj dítěte v jednotlivých oblastech osobnosti, já jsem se ovšem v tomto výčtu zaměřila pouze na tělesnou stavbu a základní pohybové schopnosti dětí.

Dítě od 4 do 5 let (s. 66-69 a s. 94) - výška 97 – 110 cm, váha 14 – 20 kg; má velkou potřebu tělesného pohybu, je velmi aktivní, vyžaduje dostatek prostoru; rádo si hraje na koníky, na honěnou, poskakuje, skáče, leze po stromech, dělá kotrmelce; dokáže samo sejít ze schodů a střídat při tom nohy, je dobrý chodec, zvládne delší procházky; časté hry s míčem (dokáže jej hodit správným směrem, chytí ho); zajímá se o své tělo

Dítě od 5 do 6 let (s. 122 a s. 148) - výška 105 – 115 cm, váha 16 – 21 kg; samo skáče po jedné noze nebo snožmo, udrží lépe rovnováhu a zkouší další fyzické aktivity, které vyžadují dobrý smysl pro rovnováhu (brusle, švihadlo); je spokojeno se svým tělem, pohyby jsou přesnější, umí dobře rozlišovat pravou a levou stranu; zvládá jízdu na kole, šplhá, skáče, klouže se, plíží se, leze po zemi, samo se houpe (má dobrý smysl pro rytmus a koordinaci pohybů)

Výše uvedené vymezení se týká pouze průměrných fyzických schopností dítěte v tomto věku. Je samozřejmé, že vývoj každého dítěte je individuální a tudíž nemůžeme tvrdit, že pokud dítě těmto parametrům nevyhovuje, není „normální“. Průměrné nebo normální dítě podle mého názoru neexistuje - některé děti si dané dovednosti osvojují lépe, jiné hůře. Každé je jedinečné a ve svém vývoji se bude od ostatních dětí vždy něčím lišit. Důležité je nechat mu prostor a čas, aby si na vše přišlo samo, popřípadě mu poskytnout podporu a činnosti nebo hry směřované k posílení méně rozvinuté schopnosti.

V rámci této kapitoly považuj za důležité zmínit kompetence, které si děti prostřednictvím pohybových aktivit získávají. Dvořáková (2002) v souvislosti s pojmem pohyb a pohybové aktivity uvádí tento výčet:

I. Pohybové dovednosti

a. *Lokomoční*

- pohybovat se různými způsoby v prostoru různými směry (i podle pokynů)
- pohybovat se různými způsoby lokomoce mezi i přes překážky
- poskakovat a skákat různými způsoby a v kombinacích
- skákat do různých směrů, přeskakovat přes překážky, vyskočit na ni a seskočit
- pohybovat se různými způsoby v prostoru, různými pohyby a polohami částí těla
- pohybovat se s partnerem ve skupině ve vzájemné spolupráci
- podřídít lokomoci rytmu a hudbě
- pohybovat se v prostoru v různém prostředí (voda, sníh,...)

b. *Nelokomoční*

- zaujmout různé polohy podle pokynů (znát názvy částí těla, poloh, pohybů)
- pohybovat částmi těla podle pokynů, nápodoby, v různých podmínkách (s nářadím,...)
- pohybovat se kolem různých os svého těla
- dokázat pohyby částí těla podřídít hudbě

c. *Manipulační*

- manipulace s různými předměty a náčiním
- odhadnout pohyby náčiní a přizpůsobit mu vlastní pohyb
- spolupracovat ve skupině při ovládnutí náčiní
- využít pomůcky k pohybu v různém prostředí

II. Tělesná zdatnost

- dokázat se pohybovat po delší dobu jednoduchými lokomočními pohyby, zvládat přiměřenou fyziologickou zátěž

→ dokázat zpevnit a uvolnit své tělo podle návodu

→ dokázat protáhnout své tělo podle návodu

III. Kognitivní a afektivní oblast

→ znát různé části svého těla a umět je pojmenovat

→ znát směry vzhledem ke svému tělu

→ vědět o činnosti srdce a o jeho reakci na tělesné zatížení, vědět, že jeho trénování pohybem prospívá zdraví

→ vědět, že síla svalů umožňuje pohyb

→ vědět, že tělo by mělo být pružné, aby bylo zdravé a pohyblivé

→ znát užívané pojmy spojené s pohybem a sportovním prostředím

→ dokázat dodržovat domluvená pravidla

→ spolupracovat ve hře a činnosti

→ respektovat ostatní

→ nebát se v různém prostředí

→ nebát se vyjádřit svůj názor

→ mít z pohybu radost

(Dvořáková, 2002, s. 18-19)

Z výše uvedeného výčtu je patrné, že pohybové aktivity dětí mají význam a přínos u dětí předškolního věku nejen v oblasti posilování tělesné zdatnosti, ale především pro osvojování pohybových kompetencí a poznávání a uvědomování si vlastního těla.

1.2.4 Psychomotorika

Blahutková (2003, s. 4) definuje psychomotoriku jako „formu pohybové aktivity, která je zaměřena na prožitek z pohybu...vede k poznávání vlastního těla, okolního světa i k prožitkům z pohybových aktivit...rozvíjíme vedle duševní stránky také návyky ke správnému držení těla, prostorovou orientaci, nervosvalovou koordinaci, rovnováhu a obratnost“. Správný psychomotorický vývoj každého dítěte je jedním z důležitých cílů všech

pohybových aktivit, které jsou s dětmi prováděny. Zejména v předškolním období se mi jeví vliv pohybových aktivit pro správný psychomotorický vývoj dětí jako zásadní.

Cílem psychomotoriky je především prožívání radosti z pohybu a tělesných cvičení, které vedou k vytvoření bio-psycho-sociální pohodě člověka. Významnou metodou práce v psychomotorice je hra, která se od běžných her odlišuje použitím netradičních pomůcek, ale také tím, že vítězem se stává ten, který se těchto her účastní, neexistuje vítěz ani poražený (Blahutková, 2003).

1.3 Systém předškolního vzdělávání

Úkolem předškolního vzdělávání je poskytnout dětem co největší škálu podnětů k jejich harmonickému rozvoji a zároveň dbát na jejich individuální potřeby a zvláštnosti. V České republice je v platnosti od roku 2001 (v roce 2004 byl upraven) Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Vymezuje základní požadavky, podmínky a pravidla pro vzdělávání dětí předškolního věku.

Hlavním cílem RVP PV je doplňovat rodinnou výchovu, zajistit dítěti prostředí s dostatečným množstvím adekvátních podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení poskytovat odbornou péči. Rámcový vzdělávací program pracuje se čtyřmi cílovými kategoriemi. První jsou rámcové cíle, které vyjadřují obecné záměry předškolního vzdělávání v návaznosti na obecné cíle vzdělávání formulované ve školském zákoně - rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání, osvojení základů hodnot a získání samostatnosti. Druhou jsou klíčové kompetence, které vyjadřují soubor předpokládaných dovedností, vědomostí, schopností, postojů a hodnot. V předškolním vzdělávání jsou za klíčové kompetence považovány kompetence k učení, řešení problémů, kompetence komunikativní, sociální a personální, činnostní a občanské. Třetí kategorií jsou dílčí cíle, jež udávají záměry v jednotlivých oblastech vzdělávání a poslední pak dílčí výstupy, což jsou poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které odpovídají dílčím cílům.

1.3.1 Specifika předškolního vzdělávání, metody a formy práce

Specifickým znakem předškolního vzdělávání je nutnost maximálně se přizpůsobovat individuálním potřebám dětí a nabízet vhodné, podnětné a obsahově pestré prostředí pro jejich optimální rozvoj a učení. RVP doporučuje jako metody a formy práce především prožitkové a kooperativní učení hrou a činnostmi, které jsou založeny na přímých zážitcích dítěte.

Významnou roli v procesu učení sehrává spontánní sociální učení, založené na principu přirozené nápodoby a také uplatňování spontánních a řízených aktivit, vzájemně provázané a vyvážené.

1.3.2 Vzdělávací obsah a jednotlivé oblasti RVP

Obsah RVP je vymezen tak, aby sloužil k naplňování vzdělávacích záměrů a dosahování vzdělávacích cílů. Je uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí – biologické (Dítě a jeho tělo), psychologické (Dítě a jeho psychika), interpersonální (Dítě a ten druhý), sociálně-kulturní (Dítě a společnost) a environmentální (Dítě a svět). Tyto mají být vzájemně propojené, aby bylo vzdělávání účinné a hodnotné. Každá oblast zahrnuje co by měl pedagog u dítěte sledovat a podporovat (dílčí cíle), souhrn praktických a intelektových činností a příležitostí (vzdělávací nabídka) a předpokládané výsledky (očekávané výstupy).

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání svým obsahem a náplní poskytuje pro pedagogy základní rámec, který je pro každou mateřskou školu závazný a z něhož vychází při tvorbě vlastního školního vzdělávacího programu. Zmiňuje pět základních oblastí, které by měly být ve vzdělávání a výchově dětí předškolního věku obsaženy, propojeny a vzájemně by se měly doplňovat.

V následující podkapitole zmiňuji pouze vzdělávací oblast Dítě a jeho tělo, která je vzhledem k tématu práce z mého pohledu zásadní.

Dítě a jeho tělo

Hlavním cílem této oblasti vzdělávání je naplňování fyziologického rozvoje dětského organismu a vedení ke správnému rozvoji tělesných a pohybových funkcí, tělesné zdatnosti, motorických dovedností, koordinace a zdravým životním návykům a postojům.

Vzdělávací nabídka této oblasti:

- Rozvoj pohybových schopností a dovedností
- Manipulační, konstruktivní a grafické činnosti vedoucí ke zlepšování koordinace hrubé i jemné motoriky a poznávání předmětů (podpora používání a činností s nimi)
- Zdravotní cvičení a činnosti podporující tělesný rozvoj a prevenci i nápravu odchylek

- Hudební, rytmické a hudebně pohybové činnosti a prožitky
- Poznávání lidského těla a jeho dovedností
- Jednoduché sebeobslužné a pracovní činnosti v oblasti hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí,...
- Příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, prevenci úrazů a nemocí, péči o osobní bezpečí a zdravé životní návyky

(Kořátková, 2008, s. 131 - 132)

1.3.3 Současné programy MŠ

V souvislosti se změnou režimu od totalitního k demokratickému, došlo i ke změně pojetí předškolní výchovy od jednotných mateřských škol a kolektivní výchovy k individuálně orientovanému systému předškolního vzdělávání. V současné době má každá MŠ možnost vytvořit si svůj vlastní vzdělávací program, který bude v souladu s cíli a záměry RVP PV. Právě při tvorbě vlastního vzdělávacího programu mohou mateřské školy využívat zveřejněných alternativních programů – Waldorfská mateřská škola, Mateřská škola Marie Montessori, Mateřská škola Začít spolu a Mateřská škola s programem podpory zdraví.

Waldorfská mateřská škola

Základní myšlenkou je přesvědčení, že důležité v lidském poznání nejsou informace, ale zkušenosti – ty jsou trvaleji do vědomí a podvědomí zapsány. Převládající metoda práce činnost, práce, hra a prožitek. Role pedagoga je chápána jako role průvodce na cestě za poznáním a v souvislosti s důrazem na učení napodobováním jsou na učitele kladeny vyšší nároky. Třídy waldorfských mateřských škol jsou věkově smíšené (Kořátkové, 2008).

Mateřská škola Marie Montessori

Montessori pedagogika vychází z využití vnitřních zdrojů dítěte. Zásadním pojmem tohoto programu je svoboda a to ve smyslu nenechávat dítě samotné, ale odstranit překážky, které mu brání v přirozeném svobodném vývoji. Pedagog je v roli pozorovatele a citlivého pomocníka, velký důraz je kladen na prostředí – to je uzpůsobeno tak, aby dítěti poskytlo možnost učit se nezávisle na druhých a podle aktuální úrovně svého rozvoje (Kořátkové, 2008).

Mateřská škola Začít spolu

Program Začít spolu je mezinárodním alternativním programem, který vznikl v 70. letech 20. stol. ve Spojených státech a v České republice realizuje od roku 1994. Obecná východiska tohoto programu jsou založena na demokratických principech a zaměřuje se na vytváření postojů, dovedností a znalostí potřebných pro člověka 21. století. Pedagogické působení není direktivní, ale je založeno na kooperaci a partnerském vztahu mezi dítětem a pedagogem. Výchova a vzdělávání probíhá formou kooperativního učení a prožitkového učení (integrované učení hrou a činnostmi) a velký důraz je kladen na účast rodiny (Gardošová, Dujková; 2003).

Mateřská škola s programem podpory zdraví

Vznikla na základě úvah Světové zdravotnické organizace (WHO). Základními myšlenkami jsou přesvědčení, že člověk žije v globálních souvislostech světa (vzájemné interakci s přírodním a společenským prostředím), zdravotní stav každého souvisí s jeho zdravotním stylem a zdravotní stav dětí je závislý na způsobu života rodiny - proto je důležitá aktivní spolupráce s rodinou. Hlavními cíly je podporovat současného zdraví a přispívat k výchově ke zdravému životnímu stylu (Havlíková, Vencálková, Havlová; 2008).

Oproti dobám minulým se předškolní výchova a vzdělávání ve velké míře individualizuje, všímá si specifických potřeb dítěte a respektuje zvláštnosti jeho vývoje a dbá i na to, aby dosáhlo v co největší možné míře kompetencí důležitých pro jeho plnohodnotnou socializaci. Výše zmíněné alternativní programy se dnes stávají vedle RVP jednou z důležitých možností inspirace pro tvorbu vlastních vzdělávacích programů jednotlivých mateřských škol.

2 PROGRAM „DĚTI V POHYBU“

Program „Děti v pohybu“ byl koncipován a realizován v roce 2008 ve Zlíně a v současné době probíhá nadále. Jedná se o program pohybových aktivit vytvořený pro mateřské školy, jehož duchovním otcem a koordinátorem je pan Štefan Forgač – podnikatel, který se rozhodl část svého volného času věnovat vzdělávání a výchově těch nejmenších, a Mgr. Martin Dominik Polínek, Ph.D., který je odborným asistentem Ústavu speciálně-pedagogických studií Pedagogické fakulty univerzity Palackého v Olomouci. V současné době rozmachu nových technologií a celkové technizaci světa je stále obtížnější poskytovat dětem kvalitní volnočasové aktivity, které by podnítily jejich zájem - standardním trávením volného času se stalo sledování televize a práce s počítačem.

Program vychází z přesvědčení, že pokud chceme pozitivně ovlivňovat rozvoj dětí, jejich způsob života a budovat vztah k pohybu, případně ke sportu, je nutné začínat už od nejútlejšího věku. Předškolní věk se tedy jeví jako nejvhodnější období pro budování správného postoje k životu, sobě i celé společnosti.

Trénink a pohybová příprava se ukazuje být u dětí předškolního věku velmi zásadní oblastí, která by se měla u každého dítěte rozvíjet, především z důvodu příznivého vlivu na zdravotní stránku a fyzickou kondici dětí. U předškolních dětí by mělo být hlavním cílem vytváření pozitivního vztahu k pohybu a sportování a jakési zakódování základních dovedností a kompetencí k pozdějšímu zdokonalování a poznávání svých možností.

V rámci přípravy a sestavování programu museli autoři především prostudovat a osvojit si znalosti a dovednosti z nejrůznějších oblastí, aby byl výsledný projekt maximálně přizpůsoben potřebám a schopnostem předškolních dětí. To potvrzuje i Řehulka (In Blahutková, 2003) - upozorňuje na velmi důležitou roli dobrých znalostí a pochopení fyziologických a psychologických vlastností dítěte při sestavování programu pohybových aktivit.

2.1 Hlavní myšlenky a záměry

Hlavním záměrem při tvorbě programu bylo nabídnout dětem a mládeži již od mateřské školy plynule na sebe navazující sportovní volnočasové vyžití přímo v jejich teritoriích, aby každé dítě, které z nejrůznějších důvodů nemůže docházet do zájmových kroužků nebo sportovních oddílů, mělo k pohybovému a sportovnímu vyžití příležitost. Tvůrci programu přímo uvádí, že chtějí „vypěstovat v dětech závislost na sportu, týmu a sportovním soutě-

žení“ a poskytnout tak dětem po všech stránkách dostupné sportovně dovednostní soutěže, které jsou navrženy jako městská liga žáků.

K hlavním přínosům celého programu patří především zvýšení tělesné kondice a fyzické zdatnosti dětí, zlepšení pohybových dovedností, pocit sounáležitosti a hlavně potěšení a zábavu při těchto pohybových aktivitách. Podrobněji jsou přínosy rozebrány v dokumentu „Děti v pohybu“ (viz příloha I).

2.2 Účastníci programu

V roce 2008 se tohoto programu účastnily tyto mateřské školy ze Zlína:

- Mateřská škola Na Vyhlídce
- Mateřská škola M. Knesla
- Mateřská škola Slovenská 3660
- Mateřská škola Slínová
- Mateřská škola Kúty
- Mateřská škola Prostřední
- Mateřská škola Štefánikova
- Mateřská škola Družstevní

V loňském roce, tedy 2009, odřekla účast na tomto programu pouze Mateřská škola Družstevní. Všechny ostatní výše uvedené mateřské školy v programu i nadále pokračují. Z každé MŠ dochází vždy jedna třída dětí, zpravidla předškoláků (5-6 let) v doprovodu dvou pedagogických pracovníků, kteří pomáhají i při samotných sportovních aktivitách se zajišťováním bezpečnosti, apod.

2.3 Organizační stránka programu

Koncepce programu formou městské ligy zajišťuje pojmnutí většího počtu účastníků a tím i pestřejší průběh soutěží. Uskutečňuje v prostorách tělocvičen Základní školy na Okružní ulici nebo Základní školy na ulici Dřevnická ve Zlíně. Celý průběh a organizační záležitosti jsou zajišťovány dobrovolníky (v letošním roce pomáhají při realizaci žáci 9. ročníků z uvedených základních škol) a především panem Forgačem, který má na starosti zajištění

prostor (domluvení termínů konání), pomůcek (náčiní, které se při sportovních aktivitách užívají – dětské basketbalové koše, míče; základní pomůcky jako jsou lavičky, švédské bedny, apod. jsou k vypůjčení z tělocvičny), pomocníků a především obsahovou náplň programu (tomu bude věnována samostatná podkapitola). Financování programu je zajištěno sponzorskými dary a zčásti také městem Zlín. Veškeré získané prostředky jsou použity na pronájem prostor a pořízování nezbytných pomůcek, které není možno zapůjčit v tělocvičnách základních škol, ale také na zajištění „dresů“ pro děti (trička s logem mateřské školy) a cen pro slavnostní zakončení každého ročníku, které je realizováno formou závěrečné přehlídky mateřských škol na náměstí Míru ve Zlíně.

2.4 Průběh a obsahová náplň

Program je realizován v jarních měsících. Od března se v pravidelných, zpravidla třítydenních, intervalech konají „tréninky“. Pokud to počasí dovolí, je upřednostněno využití venkovního hřiště. Dráha je realizována formou tzv. „překážkové“ neboli „parkúrové dráhy“, takže dětem nabízí poměrně široké spektrum jednotlivých úkonů, které rozvíjí jejich pohybové kompetence. V dráze jsou obsaženy tyto prvky – běh, slalom, přeskokování překážek, kopy na bránu, skoky snožmo, hod míčem do dětského basketbalového koše, přechod přes lavičku (posilování rovnováhy).

Když děti přijdou, první, druhé, popřípadě i třetí proběhnutí této dráhy je „nanečisto“, aby si děti připomněly jednotlivé úkony a zopakovaly si je – jedná se o samotný trénink jednotlivých pohybových kompetencí. Zpravidla v závěru tréninku následuje časově měřené proběhnutí této dráhy. Časy se následně zapisují do tabulek. Po doběhnutí všech dětí se z jednotlivých časů vypočítá jeden průměrný, který je připsán dané mateřské škole.

V roce 2008 byly na trénincích účastny vždy dvě mateřské školy zároveň, takže na měřené kolo vždy startovaly zároveň dvě děti z rozdílných MŠ (aby se zajistila bezpečnost a nedošlo k případnému střetu těchto dětí, byly vytvořeny paralelně vedle sebe dvě shodné dráhy) a snažily se dráhou proběhnout co nejrychleji. Od roku 2009 je však vymezen časový prostor pro každou MŠ samostatně asi na hodinu a půl až dvě, což zkvalitnilo a zrychlilo samotný průběh tréninků. Práce se stala individuálnější, je možné věnovat se méně zdatným dětem intenzivněji a také zapojit šikovnější děti, aby dělali tzv. vodiče těm méně zdatným, čímž se zároveň posilují sociální vazby, schopnost vzájemné pomoci a tolerance.

Série těchto tréninků je završena závěrečnou přehlídkou na Zlínském náměstí Míru také za účasti rodičů dětí a příbuzných, kde jednotlivé mateřské školy absolvují naposledy dráhu, která je časově měřená. Závěrečný čas se přičte ke všem ostatním, vypočítá se průměrný čas pro každou MŠ a v závěru celého dne jsou slavnostně vyhlášeny výsledky umístění jednotlivých škol.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 VÝZKUMNÁ ČÁST

Výzkum, který je součástí mé bakalářské práce, se zabývá postoji a názory pedagogů na program „Děti v pohybu“. Výsledky provedeného výzkumu slouží i jako zpětná vazba pro autory programu jeho hlavního koordinátora. Zabývala jsem se především celkovým zhodnocením akce a jednotlivými částmi programu, které jsou podrobně popsány a rozpracované dále. Zajímal mne názor pedagogů na tento program, oblasti ve kterých vidí hlavní přínos celé akce, ale také jaké jsou reakce dětí a také případné negativa či rizika, které tato akce může přinášet.

4 PŘÍPRAVNÁ FÁZE VÝZKUMU

Na začátku jsem se zaměřila především na stanovení výzkumného problému a cílů výzkumu, které byly z velké části iniciovány samotnými tvůrci programu. V dalších podkapitolách je uvedeno, jaký druh výzkumu jsem zvolila, jaký byl výzkumný vzorek a metoda výzkumu.

4.1 Výzkumný problém a cíle výzkumu

Výzkumný problém se vztahuje přímo k programu „Děti v pohybu“ – zkoumá názory pedagogů z mateřských škol ve Zlíně, které se jej účastní a jejich celkové hodnocení.

Cílem výzkumu bylo především zmapovat názor pedagogů na tento program, jak jej celkově hodnotí, v čem vidí hlavní přínos a oblasti možného zlepšení.

4.2 Druh výzkumu

V souvislosti s výzkumným problémem jsem zvolila výzkum kvalitativní, protože mi prostřednictvím osobního kontaktu s pedagogy umožnil podrobněji rozebrat jednotlivé části programu a také získat podrobné informace o programu z jejich pohledu.

4.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek byl vybrán záměrně, a to z mateřských škol, které se tohoto programu účastní. Z celkového počtu škol bylo vybráno pět, ve kterých byly provedeny rozhovory s pedagogickými pracovníky, a to MŠ M. Knesla, MŠ Slínová, MŠ Štefánkova (rozhovor byl uskutečněn se dvěma pedagogy současně), MŠ Kúty a MŠ Slovenská. Tyto mateřské školy byly velmi ochotné a svolily ke spolupráci.

4.4 Metoda výzkumu

Pro získávání kvalitativních dat jsem zvolila metodu polostrukturovaného rozhovoru s předem stanovenými okruhy otázek a v průběhu byly ještě pokládány doplňující otázky, což mi umožnilo podrobněji poznat názory pedagogů. Rozhovor byl vždy po domluvě s ředitelkou mateřské školy realizován v prostorách školky s pedagogem, který na tento program s dětmi dochází. Ne vždy byly však podmínky pro ideální – nebylo možné jej realizovat v klidném a nerušeném prostředí z personálních důvodů (v každé třídě ve školce

jsou pouze dva pedagogové, kteří s dětmi pracují). Před samotným rozhovorem byli pedagogové seznámeni s průběhem, okruhem otázek a účelem, za jakým je uskutečňován. Vše bylo zaznamenáváno na diktafon s vědomím a svolením všech pedagogů a samozřejmým ujištěním o anonymitě.

Ráda bych ještě zmínila velikou ochotu všech oslovených pedagogů. Zpočátku jsem měla obavy, jak budou jednotlivé rozhovory probíhat, ale všichni byli velice vstřícní. Nejvíce si pak cením jejich otevřenosti a spontánnosti. Dále uvádím jednotlivé okruhy otázek, kterými jsme se společně zabývali:

- jak dlouho je mateřská škola účastna programu „Děti v pohybu“ a případně účast na dalších pohybových aktivitách
- spokojenost s programem, celkové hodnocení
- hodnocení organizační stránky
- hodnocení obsahové náplně
- přínos pro děti z pohledu pedagoga (v oblasti fyzické, sociální i psychické)
- reakce dětí (před zahájením, v průběhu i po skončení jednotlivých lekcí)
- negativa, případně rizika
- možnost zařazení programu do vzdělávacích osnov

Všechny nahrávky byly převedeny pomocí transkripce do textové podoby a opakovaným poslechem audio záznamů jsem provedla kontrolu těchto prepisů. Pro ukázkou uvádím celkový přepis rozhovoru v mateřské škole Slínová v příloze P II.

5 ANALÝZA KVALITATIVNÍCH DAT

Pro analýzu kvalitativních dat byly všechny nahrávky převedeny pomocí transkripce do textové podoby a opakovaným poslechem audio záznamů byla provedena kontrola těchto prepisů. Pro ukázkou uvádím celkový prepis dvou rozhovorů v přílohách P II a PIII. K zjištěným údajům jsou ještě připojeny mé komentáře ke každému okruhu otázek a celkové shrnutí a vyvození závěrů.

5.1 1. okruh otázek – účast na programu a případné další pohybové aktivity

V úvodní fázi rozhovoru mě zajímalo, jak dlouho se každá mateřská škola účastní programu „Děti v pohybu“. Každá z dotazovaných škol je účastníkem programu od samotného zahájení programu, a to od roku 2008 – letos je to tedy třetí ročník. Dále jsem zjišťovala, zda se daná mateřská škola účastní s dětmi ještě dalších pohybově zaměřených aktivit.

MŠ Slovenská: *...no tak jsme tady od začátku...už od toho roku 2008...no...hm...hned od začátku...*

A účastníte se ještě nějakých dalších pohybových programů nebo akcí?

...eee...chodíme s dětma na plavání...hm...pak teda tady tento program...no ještě máme tady u nás ve školce projekt „Koloběžky“ ...no a...ehm...no ještě teda celorepublikový projekt Rodinné sportovní hry...

MŠ Kúty: *...ano...jsme zapojení do programu od začátku, takže od toho roku 2008...*

A účastníte se ještě dalších pohybových aktivit s dětmi?

...eee...v podstatě...chodíme s dětma do plavání vlastně, tak jo je jako další pohybový program...no...a teda vlastně tady toto...

MŠ Štefánikova:

(U2) Třetím rokem...už hned od začátku...

Jsou ještě nějaké jiné pohybové aktivity, kterých se jako školka účastníte?

(U2) Plavecký výcvik...

(U1) *My máme plavecký kurz...ano, ale zase...eee...máme tady mažoretky vlastně, jestli jako tohle můžeme...*

(U2) *Ano mažoretky, správně...*

(U1) *Ale hromada dětí navštěvuje něco mimo školku...*

(U2) *A i plavecký kurz mimo školku...*

(U1) *No, Delfínek...*

(U2) *No a my jsme i vytipovaly a oslovily ty rodiče...*

(U1) *Máme tady i fotbalistu...nebo aerobic...co víme, co nám děcka říkají, kde chodí a tak...*

(U1) *Jako já si myslím, že...eee...že rodiče si tady tohoto hledí, jo, nenechávají děcka jenom u počítačů*

(U2) *To je spíš minimum, kdo nechodí vůbec nikam*

MŠ M. Knesla: *...ano, jsme tady ten třetí rok...*

Účastníte se ještě nějakého jiného programu, který je zaměřený na pohyb?

...na pohyb ne...jo, plavání, chodíme do plavání, takže jo...na to chodíme pravidelně, ale to si zas plánujeme na podzim, protože tam toho není tolik, protože teď kdybysme do toho měli ještě chodit plavat, tak...každý týden je ta lekce, tak to by bylo strašně moc...

A jinak máte třeba ...rukodělně zaměřené akce?

...tady ne, ne...tady je angličtina, tu děláme s dětma, teď chodíme tady na všechny ty vystoupení, chodíme do penzionu k důchodcům, jo, teď míváme různé akce ve zdravotní škole, máme nějaké...takže jako dost takových různých akcí, i na tom náměstí byl den Země, takže na ty chodíme...takže jako vyloženě jako pohybových třeba ne, ale krom toho plavání, ale jako v podstatě se účastníme takových množství akcí, že opravdu to teda je naplněné dost...

MŠ Slínová: *...od začátku, dva roky...ano...*

Takže třetí ročník, jestli to dobře počítám...

...ano, ano, no jo...he he

Účastníte se jako školka ještě nějakých jiných pohybových aktivit, třeba plavání...?

...my chodíme na plavání, chodíme na stolní tenis jedenkrát měsíčně...a jinak máme tady blízko les, takže já si myslím, že tady tomu, tady té oblasti se hodně věnujeme...

Všechny mateřské školy se účastní programu od jeho zahájení, tedy od roku 2008. Každá mateřská škola dochází pravidelně na plavecký výcvik a další pohybové aktivity už záleží jen na preferencích školy a to zejména v souvislosti s jejím umístěním (zda mají velkou zahradu, v blízkosti les,...). MŠ Slínová pravidelně jednou v měsíci dochází na stolní tenis, MŠ Štefánikova má ve škole kroužek mažoretek a další aktivity už mají děti mimo školu, MŠ Slovenská má ještě vlastní projekt Koloběžky a s dětmi se účastní také Rodinných sportovních her. MŠ M. Knesla a MŠ Kúty další pohybové programy nemají. Veškeré tyto programy jsou nad rámec vzdělávací oblasti „Dítě a jeho tělo“ z RVP PV.

5.2 2. okruh otázek – spokojenost s programem, celkové hodnocení

Druhý okruh otázek byla zaměřený především na celkové hodnocení programu a spokojenost s jeho realizací. V průběhu rozhovoru se vyskytly další oblasti, které jsme společně s pedagogy podrobněji rozebrali.

MŠ Slovenská: *...no, my jsme moc spokojení moc a moc se nám tento program líbí...eee...a hlavně dětem no...já myslím, že, že je to fajn...když něco takového funguje a tak...máme možnost se toho zúčastnit...tak je to dobré no...jo...(přemýšlí)...je to navíc jedna z mála pohybových aktivit pro předškolní děti takového rozsahu...*

MŠ Kúty: *...eee...my...no...my jsem spokojení...jako hodně...i když ty začátky byly docela takové...jako...no, vychytávaly se organizační věci a tak, takže si jako myslím, že teď už je to jako v pohodě...no a děti to moc baví, takže dobré...*

MŠ Štefánikova:

(U1) No tak začátky byly rozpačité, ale jako jo...jsme spokojení...

(U2) Nám se to líbí a děti se těší...těší se velice a taky se ptají, kdy půjdeme sportovat, takže to je dobré

MŠ M. Knesla: *...ehm...já si myslím, že oni to mají připravené celkem dobře, akorát...eee...vždycky říkali, že vlastně nám dají nějaké celkově to nářadí, které k tomu nebo ty pomůcky, které by se k tomu, které k tomu potřebujeme a v podstatě jednou nám je dali – pár, a pořad jako z loňského roku, že nám něco přidají – a nemají...podle mě je to otázka*

financí, že zase na to je potřeba ty finance asi od někoho získat, nevím kdo jim dělá garanta, jestli je to město nebo kdo...eee...letos nám právě co jsme se naposled bavili slibovali, že nám dodá ještě to co nám chybí, protože prý město slíbilo, že se na tom zase bude nějak finančně podílet, takže si myslím, že toto jsou spíš takové věci, které jako...jsou materiální...

MŠ Slínová: *...program se mi líbí, líbí se mi to, že se jedná o...že se týká všech dětí a že není nějaké vyřazování slabších a silnějších nebo šikovnějších dětí...a pevně doufám, že to pomůže vtáhnout i rodiče do nějakého sportu, protože jak děti, tak mladí rodiče...často se nám stává, že moc tomu pohybu se nevěnují, ani vůbec sportování s dětmi...takže doufám, že to k něčemu pomůže...líbí se mi, že máme možnost se dostat na ty sportoviště školní...jednak že děti mají víc podnětů, to se mi teda moc líbí, jak je to takhle zajištěné...možná by to chtělo častěji, ale zase chápu, že z organizačních důvodů, že ta škola tam má svoje aktivity, ale na těch hřištích, to se mi teda líbí...*

Celkově je program hodnocen velice kladně, pedagogové jsou spokojení. Děti reagují velmi pozitivně, těší se a soutěže je baví. Dva pedagogové zmínili hned v úvodu poněkud rozpačité začátky, ale jednalo se především o organizační stránku celé akce – v roce 2008 nebyly dobře zajištěny prostory, sportovní dopoledne se konalo v různých tělocvičnách základních škol, zmíněn byl i nedostatek pomůcek a náradí při samotné realizaci. Jako zásadní prvek tohoto programu je vnímáno zařazení všech dětí, bez ohledu na jejich pohybové schopnosti (nejsou upřednostňovány zdatnější děti a nedělá se žádná selekce) a také to, že se jedná o jednu z mála akcí takového rozsahu pro předškolní děti.

5.3 3. okruh otázek – hodnocení organizační stránky

Z hlediska organizace mě zajímal názor pedagogů na zajištění prostor, pomůcek, bezpečnosti při realizaci programu, ale také včasná informovanost o jednotlivých soutěžních dopoledních a připravenost celého programu.

MŠ Slovenská: *...eee...no tak jako je to dobré...jako ten první ročník byl takový docela divoký, ale tak byl to začátek, to víte, takové ty porodní bolesti než se něco zaběhne a tak...jako kdy jsou tréninky jsme se dozvíдали na poslední chvíli...ale jako jinak to je fajn...ted' už teda...no, bezpečnost, to myslím, že tam žádný problém jako není, protože jsme tam učitelky a pomáhají ještě holky ze základky, takže dobré...no ted' mě...eee...jo*

ještě pro tu závěrečnou přehlídku bych jako zvolila jiný prostor, třeba hřiště nebo tělocvičnu no...

MŠ Kúty: *...eee...no organizační stránka je dobrá, myslím, že...aji teda jako ta připravenost programu, na to si stěžovat nemůžeme...jenom teda to oznamování termínů, kdy se konají jednotlivé tréninky, by mohlo být ve větším časovém předstihu, ale tak teď už je to lepší...to tak bylo hlavně ten první ročník, myslím, že...no tak...teda v podstatě je to už teď lepší...*

MŠ Štefánkova:

(U1): ... no tak začátky byly takové rozpačité...

(U2) Pořád jsme se stěhovali z jedné školy do druhé...

(U1) No, to ano...ale tak...

(U2) Jinak tam problém jiný nebyl

(U1) No, to nebyl...to jo...tak ty začátky vždycky bývají těžké...no...ale jinak jo...

MŠ M. Knesla: *...ta organizační stránka v podstatě si myslím, že je v pořádku, že nám dají vědět kdy co, takže tady tyto věci si celkem myslím, že je mají celkem zorganizované dobře...v tom problém...jako nevidím problém...*

A třeba i zajištění potom co se týče dozoru v té tělocvičně?

...no my jsme teďka vlastně skoro vždycky venku na hřišti, takže...eee...využíváme toho počasí, takže v podstatě...eee...v tělocvičně jsme snad byli třikrát, při tom prvním jenom a letos zatím jsme vždycky byli venku, takže na tom hřišti je to v pohodě, že i pomáhají holky ze základní školy, nějaké osmačky, deváťáčky ze tříd, takže tam jako celkem je to v pořádku...

MŠ Slínová: *...já k tomu nemám nějakých výhrad...jsme spokojeni, co máme jakoukoliv připomínku, tak se okamžitě na místě řeší...v tom prvním ročníku to bylo takové, jak říkáte – že se vychytávaly nějaké věci...eee...nejvíc mě vadí teda, že děti čekají...někde ve frontě nebo tak...takže teď už je to na ty skupinky, je zapojeno více dětí, což považuju v tomto věku za nejdůležitější...*

Všechny mateřské školy se shodly, že po organizační stránce je už v letošním ročníku vše v pořádku, oproti ročníku prvnímu. V roce 2008, kdy byl program zahájen, nebyly veškeré

organizační náležitosti dořešeny – prostory pro tréninky byly zajišťovány na poslední chvíli a i mateřské školy vyžadovaly oznámení termínů a místa konání s větším předstihem. Z pohledu pedagogů bylo také nevýhodou to, že se každý trénink konal v prostorách jiné základní školy a adekvátní počet pomůcek a náradí potřebných k tréninku nebyl také zajištěný. Zmíněn byl i problém s čekáním na každý trénink před tělocvičnou, ale v loňském i letošním ročníku už bylo pečlivě naplánován časový harmonogram pro jednotlivé školy, takže byl tento nedostatek odstraněn. Bezpečnost v průběhu je zajištěna jednak koordinátorem a pedagogy z jednotlivých mateřských škol a také z řad dobrovolníků ze základní školy. V současné době je ale organizační stránka celého programu hodnocena velmi kladně, především v případě dobrého počasí jsou využívány venkovní hřiště a sportoviště.

5.4 4. okruh otázek – hodnocení obsahové náplně

Tento okruh se zabýval obsahovou stránkou programu – náplní, formou, způsobem realizace, délkou trvání jednotlivých tréninků. V souvislosti s tímto okruhem jsem se dotazovala i na prvky, které jsou v překážkové dráze obsaženy, jestli z pohledu pedagoga je nějaký prvek, který by v dráze chyběl nebo naopak byl nadbytečný.

MŠ Slovenská: *...eee...tak jako já myslím, že je to dobré..ted' mě...nenapadá asi nic, co bych tam ještě doplnila...(přemýšlí)...vlastně jo...chybí mi tam nějaké prolézání a podlézání...to si myslím, že by tam teda jako mohli zařadit, ale jinak je to v podstatě dobré...navíc je fajn, že si to děti můžou nanečisto vyzkoušet...že se jako s nima ta dráha několikrát proběhne, takže potom přesně ví, co mají dělat...*

MŠ Kúty: *...tak já myslím, že je to dobré...hodnotím to velice kladně...eee...možná bych jenom vytkla absenci podlézání a prolézání, ale jinak je to dobré...no a navíc se mi moc líbí to „přípravné kolo“, aby si děti připomněly jednotlivé prvky a zopakovaly si to...to je opravdu, myslím si, moc dobře...*

MŠ Štefánkova:

(U2) Pro ten věk si myslím, že to jsou prvky, které to dítě by v tomto věku už jako umět mělo

A účastníte se s třetí třídou?

(U1) *Jo, jo...předškoláci...vyloženě předškoláci a hlavně...eee...pro tyto děti nic...tady vlastně pro školkaře nebylo nic*

(U2) *To ani tak dlouho netrvá, oni vlastně po dobu, co jsme tam, tak jim to vysvětlí, ukáže...oni si to natrénujou...co jsme byli na konci dubna, tak to bylo bez stopek, to jenom trénovaly...a včera už se to teda dělalo na ten čas...a děcka už to věděly...*

MŠ M. Knesla: *...nemyslím si, že by to mělo být něco, co je negativní, naopak si myslím, že je vhodné, že je to pro všechny děti, předškolní děti, že je to vlastně, že tam berou i ty děti, které jsou třeba pohybově méně zdatné, že to nemají oddělené, jakože vybrat jenom někoho, že vlastně...toto si myslím, že je vhodné, že tedy když všichni, teda jo...eee...že se to počítá hromadně...*

Takže se účastníte s předškolákama?

...ano, vlastně s těma šestiletýma, kteří mají nastoupit do školy...eee...nevím, jako ta překážka, ta dráha vypadá celkem...eee...vhodná, není to odle mě ani krátké ani dlouhé, že se tam teda jako střídají ty aktivity pohybové...eee...nemyslím, že by se tam nějak...

A nenapadá vás třeba nějaký prvek, který by tam chyběl? Třeba jenom pro tu fyzickou zdatnost těch dětí, když vezmeme teď jen tu oblast fyzickou...

...hm...tak ono vždycky by se dalo něco přidat, ale teď momentálně zase v rámci toho, že je to na tom hřišti, jo..je tam vlastně tvrdý povrch, podklad, tak vlastně si myslím, že tam až tolik možností není...je tam běhání, dráha, kruhy, nemyslím si, že by...aspoň mě teda teď nenapadá...nad tím jsem zas až tak nepřemýšlela...

MŠ Slínová: *...no, určitě by to mohlo být jinak...co člověk, to názor, že jo...ale nám to vyhovuje...hody, kopy, běh, přeskoky...ted' momentálně...(kývá hlavou)...manipulace s míčem tam je...no, já myslím, že..tam je hod míčkem, že? No, my jsme si to ted' trochu změnili, že neděláme hod míčkem, ale děláme ho s drátěnkou, je to z těch důvodů, že nám ten míček potom neběhá úplně všude, jo, že zůstane na místě a zase to je zrychlené, že děti nemusí čekat, ale že...ale to jsou takové detaily...*

Po obsahové stránce je program hodnocen velmi kladně, sestavení a náplň je považována za plnohodnotnou. Pouze dvěma pedagogy byla zmíněna absence dvou důležitých prvků, a to podlézání a prolézání – ty by bylo vhodné do dráhy zařadit, aby bylo obsažení jednotlivých důležitých prvků kompletní. Časové vymezení je podle pedagogů adekvátní. Nejvíce

je však na jednotlivých trénincích ceněno tzv. „přípravné kolo“, během něhož si může každé dítě dráhu několikrát nanečisto proběhnout a procvičit prvky, které ještě dobře nezvládá.

5.5 5. okruh otázek – přínos pro děti

Tento okruh byl zaměřen na celkový přínos tohoto programu pro děti. Zajímalo mě především posouzení přínosu v oblasti fyzické zdatnosti, psychické pohody, ale i sociální stránky. U fyzické zdatnosti dětí jsem předpokládala, že díky tomuto programu bude tato posílena a v jednotlivých dovednostech a prvcích se budou zlepšovat. Po stránce sociální jsem zaměřila své otázky především na upevňování sociálních vazeb v kolektivu dětí a stmelování skupiny – vytvoření skupinové sounáležitosti.

MŠ Slovenská: *...no, tak ten přínos tam je určitě obrovský...hlavně jako co se týče pohybové aktivity a pohybových dovedností... to jako bezesporu...no ale hlavně děti to moc baví...oni se na to strašně těší...eee...taky jako co se týče toho kolektivního cítění, tak pro to je moc dobré si myslím...v podstatě děti se povzbuzují, všechny se moc snaží a tak...takže si myslím, že je to moc dobré...*

MŠ Kúty: *... hm...tak ono je to nejvíc asi vidět v té...v tom zlepšení se...jako myslím v té fyzické zdatnosti..tam je to nejvíc vidět...děti si to procvičí a tím si osvojují ty pohybové kompetence, takže takto...a navíc je to baví...vždycky se moc těší a samy si ve školce řeknou, že chtějí něco potrénovat, ale to my s nima jako děláme, jak je na to nějaká ta chvilka...teda mimo ještě to když jsou venku na zahradě nebo jdeme na nějakou vycházku...eee...jo a co jste to ještě chtěla?...jo kolektiv...tak tam je to taky vidět, protože se v té třídě vytváří větší sounáležitost...takže jako si myslím, že ty děti si jako...eee...no prostě je to tam taky vidět...*

MŠ Štefánikova:

(U2) Tak to jo, to se zdokonalí, to je jasné, vždycky je tam ten posun

(U1) Tak to určitě

(U2) Oni se povzbuzují

(U1) Tam...rozhodně...tam se stmelí ta skupina...určitě, oni se vyhecují...

MŠ M. Knesla: *... Hm...ano...měl by tam být nárůst jako...samozřejmě, že tam je vždycky ta fyzická nebo tady ta pohybová aktivita lepší...čili zase si myslím, že je to vhodně volené,*

že je to až ke konci roku, že kdyby to bylo na začátku na ten podzim, tak zase by to bylo asi o něčem jiném...

Když bychom teď vzaly sociální stránku - sociální vazby mezi dětmi... je tam patrný nějaký posun, že ten kolektiv se stmelí nebo jestli jsou tam pevnější ty sociální vazby mezi těmi dětmi?

...no tak určitě to bude kladné v tom, že tam nejsou samostatné děti, že ony se vlastně...dohromady se to počítá a naopak je tam zase dobré, že ony se vlastně všechny ještě tam jako...jak jednotlivé děti soutěží, tak oni je ještě...eee...jako můžou skandovat...ano, trochu povzbuzovat, čili se povzbuzují i ty slabší děti, čili zase si myslím, že ten kolektiv je natolik dobrý, že se snaží vyhecovat i ty děti, které teda mají trošičku pohybově menší, menší...nebo nějaké nedostatky...čili, to si myslím, že je dobré...že jako ten kolektiv se stmelí víc...určitě...

MŠ Slínová: *...to určitě...co se týká tady tohoto, tak to fyzické, tak ten fyzický přínos...tady vlastně se ve všech školkách s těmi dětmi denně cvičí, běhá, dělají se pohybové aktivity, takže v této oblasti ani ne...to i bez této akce, bez tohoto programu „Děti v pohybu“...tomuto se věnujeme hodně, ale spíš si myslím, že po té sociální stránce je tu jednak vtáhnutí rodičů do děje, to se mi velice líbí, potom ta závěrečná akce na tom náměs-tí, že se jakoby zviditelníme, děti, maminky, babičky, příbuzní se na ty děti svoje zajdou podívat, takže myslím v té oblasti hlavně je přínos...*

A třeba i co se týče vztahů mezi dětmi samotnými, ty sociální vazby se upevňují tím, že se...

...ano, určitě, oni si navzájem pomůžou...

Že se stmeluje ten kolektiv?

...přesně, určitě taky, no...

Program má z pohledu pedagogů obrovský přínos pro děti. Dokládá to i fakt, že každá z mateřských škol, která se na výzkumu podílela, je účastníkem už od samotného zahájení programu, a nadále chce ve spolupráci pokračovat. Hlavní přínos je vnímán především ve dvou oblastech – tělesné a sociální. Po fyzické stránce dochází ke zdokonalování fyzické zdatnosti dětí a osvojování si důležitých pohybových kompetencí, a v souvislosti s tím i ke zdravému vývoji každého dítěte. V oblasti sociální je to potom stmelování kolektivu, bu-

dování pocitu sounáležitosti ve skupině vrstevníků, učení se toleranci a především vzájemné pomoci, ale také zapojení rodičů do aktivit dětí a tím pádem i upevňování vztahu dítě – rodič – škola.

5.6 6. okruh otázek – reakce dětí

V průběhu rozhovoru byl pedagogy několikrát zmiňován velký význam programu především pro jeho hravost a zajímavost pro děti tohoto vývojového období, proto jsme se i několika otázkami zabývali touto oblastí. Chtěla jsem zjistit jaké jsou reakce dětí před zahájením, v průběhu i po skončení jednotlivých tréninků.

MŠ Slovenská: *...tak děti se hrozně těší...ony jsou soutěživé, takže to je jako...no prostě mají to rády a baví je to...no a...jako když jdeme z tréninku, tak o tom pořád mluví a chtějí to i trénovat po návratu do školky...to jsou do toho strašně hrrr...takže to je myslím jako to nejlepší na tom...*

Vyskytla se i třeba nějaká negativní reakce?

...no jako...no...tak některé děti to trošku hůř zvládají...jako myslím ten pocit z neúspěchu...třeba svůj nebo i celého kolektivu, ale jako není to nic velkého...a to se, říkám, vyskytne jenom občas, takže to jako nic není...no možná některé děti, které jsou trošku míň zdatné...tak ty to zvládají o něco hůř, ale tak to je...no jsme každý jiný, takže kdyby tady toto nebylo, tak by to asi nebylo ani normální...

MŠ Kúty: *...tak to víte, že se děti strašně těší...jsou strašně nedočkávané, když jdeme na trénink...oni to hrozně prožívají, takže...strašně se pro to vždycky nadchnou a tak...a během samotného tréninku, tak to se velice povzbuzují a fandí si navzájem a když se potom vracíme do školky, tak chtějí hned procvičovat jednotlivé prvky...to je taky moc baví, takže s nima děláme hody míčem, protože to ještě některým za tak dobře nejde...no, takže oni to jako strašně berou...*

Skytly se i nějaké negativní reakce? Třeba, že by ostatní děti dávaly těm méně zdatným najevo nějakou nelibost?

...jo, tak nějaké takové věci se nám vyskytly, ale není to jako pravidlo, to je jenom u některých...mám pocit, že to spíš hůř zvládaly ty děti, které jsou...no...takové...nejsou tak zručné třeba v hodech s míčem a tak...kterým to jako některé ty věci moc nejdu...ale tak s tím jsme se poprali, takže teď už je to opravdu málokdy...

MŠ Štefánikova:

(U1) Těší se, těší...velice se těší...děti se jako ptají, kdy půjdeme sportovat...jsou připravené...

Objevily se třeba i nějaké negativní reakce u dětí? Jestli třeba bylo nějaké dítě, které by se...

(U1) Že by se nechtělo?

(U2) Jako plačtivost přeci, ale jakmile to zkusily, tak už se do toho vtáhly a...

(U1) Vždycky než se na to podívaly, jak co budou dělat...ale to poprvní vždycky než to viděly, jinak ne

(U2) Ale to byl jeden případ, to je ojedinělé

MŠ M. Knesla: ... Děti to berou...jsou...eee...

Nadšené?

...no, nemají s tímto probléem, oni celkem...říkám, asi se to nesmí přehánět, jo, musí to být z každého trochu, tak jako nesmíme to moc každý den...

Každý den nutit do cvičení, že...?

...no...musí se to trošku zredukovat, udělat prostě v každém dnu něco jiného, ale pokud' je to takhle rozumně ještě, tak se to dá...děti to celkem berou, ale nemají s tím probléem...

Takže se třeba i těší? Nebyl třeba případ, že by někdo vyloženě nechtěl?

...ne, ne...že by tak jako výslovně odmítl to ne...

Stala se vám třeba nějaká špatná zkušenost, třeba jestli bylo nějaké dítě, které právě protože mělo...bylo méně zdatné po té fyzické stránce, jestli tam třeba byly nějaké rozpory v tom kolektivu – že děti vyčítaly?

...ano, ale v podstatě když ty děcka se spolu vlastně v tom kolektivu jsou od toho září, takže už je ke konci roku...už, už si na to zvyknou, když tam je někdo takový, jo...my jsme měli holčičku, která byla trošku silnější takže malinko s tím pohybem to nebyl až tak...ale nedávali jí to až tak najevo, protože už na ni byli zvyklí a jakým způsobem funguje věděli, takže...

Mě právě napadá, jestli tím, že se soutěží za celou školku, že je to týmová soutěž, jestli třeba nefunguje u těch dětí to, že by to třeba vyčítaly tomu méně zdatnému mezi sebou..nevšimla jste si...?

...já si myslím, že toto až tak nefunguje ještě u těch předškolních dětí, že se to možná až v té škole začne víc objevovat, jo, že oni už si to víc uvědomují...ted'ka oni to berou ještě tak, jako jsou docela kamarádští...

MŠ Slínová: *...většinou děti jsou spontánní, že, takže většinou jsou z toho nadšené...*

A nevyskytla se třeba nějaká negativní reakce, nemuseli jste třeba řešit nějaký případ, že by vyloženě nějaké dítě nechtělo?

...to jsou spíš takové momenty, že vlastně možná někomu se něco nechce, ale to jsou takové věci, které se řeší okamžitě...nějaké větší negativní reakce...(kývá hlavou)...

Takže neobjevilo se u dětí, že by některé plakaly, třeba méně zdatné děti?

...to ne, ne, ne...to už je potom na nás, abychom ty méně zdatné děti...jsou tu i takové opožděnější děti, děti, které jsou integrované, tak mají neustálé problémy tu dráhu proběhnout, ale po domluvě s panem Forgačem i s těma dětma má každý svého vodiče, protože takové ty slabší děti to nezvládnou...takže mají někoho, kdo utíká vedle něho a radí mu...

Mě teď v souvislosti s tím napadá, jestli třeba v tom kolektivu dětí tím, že se soutěží za školku, jestli třeba ostatní děti nedávají těm méně zdatným najevo třeba nějakou nevraživost nebo že by vyčítaly nebo se posmívaly?

...vždycky se takhle něco objeví, jo, ale v tomto věku je to na tom pedagogovi a na tom vedení, aby to otočil, spíš aby si pomáhaly a v tomto věku to ještě jde, ve školním věku už si myslím, že už to je těžší, ale v tom předškolním věku, když se ty děti dobře nemotivují, když se jim to vysvětlí, tak že on je ten pomocník, on je ten šikovnější, který tomu méně šikovnějšímu pomůže a dostane za to pochvalu, tak je vyzvednutý v tom kolektivu, tak s tím my problémy nemáme...

Reakce dětí jsou velmi pozitivní – na trénink se velice těší, vyžadují po návratu do školy procvičování jednotlivých prvků, ptají se, kdy půjdou znovu sportovat. Tréninků se účastní s plným nasazením a nadšením, což je podle mého také díky správné motivaci ze strany pedagogů a zajímavým sestavením překážkové dráhy, která v dětech podněcuje snahu a soutěživého ducha. Jako negativní reakce dětí nebylo uváděno nic zásadního. Zpočátku se

u některých dětí objevovala plačtivost, ale to bylo ze strachu z neznámého, kdy přesně nevěděly, co je čeká a bude se po nich vyžadovat. Občas se vyskytují negativní reakce v kolektivu, kdy tělesně méně zdatné dítě nezvládne všechny prvky překážkové dráhy a je pomalejší, ale výčitky nebo projevy nelibosti se objevují zřídka. Důležitým aspektem je včasný a adekvátní zásah ze strany pedagoga, ale také správná motivace a především pochvala.

5.7 7. okruh otázek – negativa, rizika programu

Předpokládala jsem, že vesměs bude program hodnocen velice kladně, ale vždy se mohou vyskytnout nějaké nedostatky, a proto bylo také jedno z témat rozhovoru zaměřeno na případné výtky.

MŠ Slovenská: *...jako já myslím, že tam jako nic není...mě se to zdá v podstatě úplně v pořádku...nenapadá mě teďka nic, co by jako bylo vyloženě negativum...no...eee...jako jak už jsem říkala, tak některé děti měly občas strach z neúspěchu, ale to se jako vždycky okamžitě vyřešilo...takže jako nic, co by v tom programu bylo vyloženě špatně, tak to jako si nemyslím...*

MŠ Kúty: *....hm...ne, ne...nic zásadní si myslím, že tam teda není...to jsou jenom drobnosti...ale...ne, ne...to jako kdyby tam něco bylo špatně nebo nějak...tak to bysme řešili rovnou na místě s panem Forgačem, to se jako ani nestávalo a ani nestává...*

MŠ Štefánikova:

(U1) Já o ničem nevím, ty jo?

(U2) No mě teď zrovna nic nenapadá

(U1) Jako myslím, že tam nic není, teda aspoň co teďka tak přemýšlím

MŠ M. Knesla: *... eee...na rizika...to bych ani neřekla...neee...tam je to v pořádku, tam jednak jsme učitelky, jednak je ta dráha i udělaná tak, že by to vlastně nemělo mít žádný nějaký...nemyslím si, že by tam nějaký bezpečnostní...nějaké věci chyběly...možná jenom...nevím...že se někdy nahrne ke konci toho školního roku zvlášť u těch předškoláků, třeba nám, různých akcí moc a pak ještě tohle do toho...*

MŠ Slínová: *...ted' si nemůžu...(přemýšlí)...říkám, teďka trička trochu dýl trvají, ale to jsou zas takové věci, ty co nejde hned...*

Jasně...a nebo nějaké návrhy na zlepšení, co byste třeba vy osobně chtěla udělat jinak nebo co byste si představovala trošku jinak?

...nenapadá mě nic...

Žádná negativa, případně rizika pedagogové neuváděli. Nebylo nic, co by se jim zdálo vložene špatné nebo nějak ovlivňovalo děti ve špatném slova smyslu. Nejednalo o nic zásadního, v průběhu rozhovorů byly zmíněny jen komplikace v souvislosti s organizační stránkou. V zápětí ale téměř každý pedagog hodnotil velmi kladně vstřícný přístup koordinátora programu k řešení naskytnutých problémů.

5.8 8. okruh otázek – možnost zařazení do vzdělávacích osnov

Možnost zařazení programu „Děti v pohybu“ do vzdělávacích osnov byla i jedním ze záležitostí tvůrců v průběhu sestavování programu v roce 2008. Cílem bylo nabídnout dětem a mládeži už od mateřské školy plynule na sebe navazující sportovní vyžití (více viz. příloha P I). Zajímal mě proto názor pedagogů na zařazení programu do Rámcového vzdělávacího programu předškolního vzdělávání. K tomuto tématu se vyjádřily 3 mateřské školy.

MŠ Štefánikova:

(U1) Tak on tam je jako „Dítě v pohybu“, nebo jako „Dítě a jeho tělo“...je tam daný, a to zase záleží jak se školka k tomu postaví a jak vlastně má ty podmínky k tomu...víme, že každým rokem v tom budeme jako pokračovat dál, nevím, proč bysme to měli přerušit a třeba v zimě, třeba v té třídě trénujeme hody nebo skoky, to se dá a i v těch třídách a potom zase přes to léto nebo jaro, to už se dá zase běhat na hřišti, zase dělat to tímto způsobem, ale já si myslím, že to podobným způsobem dělají i jiné školky, akorát, že se zase nepřihlásily do tohoto programu...

Jasně, myslíte si, že je to tím, že o tom programu neví?

(U2) Ale já si myslím, že věděly, ale jako ředitelky, paní ředitelky to mívaly na těch aktivitách, takže si myslím, že to věděly...

Takže je to otázka školky?

(U2) No, zase jsou jinak zaměřené...

MŠ M. Knesla: *...já si myslím, že ten pohybový program opravdu by mohl být jako plnější nebo víc naplněný, ale nevím jestli by to bylo v rámci toho, že nám někdo předepíše něja-*

kou formu, jo...tady půjdete...i když toho pohybu fakt je málo, takže já si myslím, že by to jako rozhodně nějakou aktivitu pohybovou...tu vždycky vítám jo, protože si myslím, že u těch dětí je to teda vidět, jestli se hýbou nebo ne a poznáme to na nich už jak jsou malé, ale nevím, jestli opravdu stylem – toto teda budete dělat...že by nám to někdo řekl a přesně tak a tak jo, takže zase je to i na možnostech jaké jsou třeba v jednotlivých školkách, jestli mají podmínky zahradové nebo chodit na nějaké hřiště nebo tak, takže pohyb určitě ano jo, ale nevím jestli to udělat...

Jestli přímo stanovovat formu. Takže jestli tomu dobře rozumím, tak byste se spíš přikláníla, aby to bylo udělané formou tady těchto programů, aby si ta školka sama zvolila zúčastnit se, ale ne aby to bylo povinné...

...no, přesně takto...tím, že se to třeba bude opakovat, že vždycky se k tomu ty starší děti dostanou, takže si myslím, že to rozhodně...ten pohyb není na škodu...je to celkem přiměřené, takže určitě lepší toto než teda lítat bezdůvodně od něčeho k něčemu, zas toto se mi zdá takové šikovné...

MŠ Slínová: *...no, tak my máme...no...to určitě, ale my máme ve školním vzdělávací programu zařazené tělovýchovné a pohybové aktivity jo, i bez tohoto projektu, ale...eee...ale tohle já teda vždycky podporuju všemi deseti...říkám, hlavně abychom ty rodiče tak dostali...to se mi zdá jako takový nejdůležitější prvek, aby ty rodiče se do toho dostali, aby ty děti k něčemu vedly, protože pokud ty děti jsou v mateřské škole, tak je to ještě...celkem se to dá...ta spolupráce se dá, ale jakmile děti odejdou do školy, tak rodiče mám někdy pocit, že se distancují nebo nemají čas nebo už tomu dítěti se nemusí věnovat, dítě je samostatnější a myslím si, že je to velká škoda...a eee...dřív jak fungovaly takové ty plácky, že tam kluci hráli fotbal, holky skákaly přes gumu, tak dneska bohužel už to neexistuje...je období počítačů, děti sedí u počítačů, u televize a pro ty rodiče je to pohodlnější, že...*

Samozřejmě...

...a...na druhou stranu možná o bezpečnější vzhledem k dnešním nebezpečím, co na ty děti číhají, tak si myslím, že vytáhnout je ven, pohybovat se, ale i s nějakým tím dozorem nebo hlídáním, aby ty rodiče neměli obavu o to své děťátko, že? A...potom vlastně mám pocit, že spíš v té základní škole ta návaznost není, protože děti jsou tady denně na vycházce nebo na zahradě, jo, denně nejmíň tu hodinu dopoledne a hodinu odpoledne ten pohyb mají a dojdou do první třídy a mají dvakrát týdně tělocvik, což se mi zdá jako tragické úplně...

To máte pravdu...tak ono myslím, že i pan Forgač to bral tak, že by vlastně to zařazení do těch osnov tohoto programu, že by mělo mít samozřejmě potom i návaznost na tu základní školu...

...tak, tak...

Aby ty děti necvičily a potom na dalších pár roků přestaly, že a potom už je...potom už to nemá žádný efekt a je to zbytečné...

...přesně...tam je to totiž vyloženě nechané na rodičích, na těch základních školách jo, dítě je ve škole, skončí v té první třídě dejme tomu ve dvanáct, v jednu hodinu, pak je družina, tam je...tam určitě nějakou akci mají, ale chtělo by to něco cílenějšího, něco cílevědomějšího...vedení těch dětí hlavně odpoledne, hlavně zajistit nějaké takové pohybové aktivity...pokud je rodiče nenahlásí do nějakých kroužků, tak je to opravdu...že by i ta škola měla něco dělat...

Možnost zařazení programu „Děti v pohybu“ do vzdělávacích osnov MŠ je zajisté otázkou velmi komplikovanou. Z uvedených výpovědí je patrné, že každý pedagog vnímá tuto skutečnost jinak a existuje celá řada faktorů, která by hrála roli. Jednak to může být zaměření dané mateřské školy, její prostorové zázemí, ale také reference pedagogů, rodičů a v neposlední řadě i dětí. RVP PV je členěn do několika oblastí, které jsou vzájemně propojené a mají poskytnout dítěti předškolního věku základy pro další vzdělávání v komplexním celku. Osobně se přikláním k názoru, že v mateřských školách je oblast „Dítě a jeho tělo“ věnována velká pozornost, tudíž jakýkoliv program, který by ji posílil, se mi jeví jako nadbytečný. Ponechala bych každé mateřské škole možnost, s ohledem na její zaměření, zvolit si, jakou formou budou vzdělávání dětí realizovat. Vzhledem k tomu, že vzdělávací program pro předškolní děti je rámcový a každé mateřské škole je ponechána určitá míra svobody k tvorbě vlastních osnov, jeví se mi kontraproduktivní stanovovat striktní formu a způsob její realizace. Zvážila bych spíše možnost zařazení nějakého programu zaměřeného na pohybové aktivity především na základní školy, aby se vytvořila určitá návaznost v jednotlivých stupních vzdělávání.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývala problematikou pohybových aktivit dětí předškolního věku a programem „Děti v pohybu“. Cílem teoretické části bylo nabídnout čtenáři vybrané pojmy vztahující se k dané problematice, které vycházely z odborné literatury ale především informovat o pohybovém programu, který je realizován v některých mateřských školách ve Zlíně.

Praktická část pak byla zaměřena na postoje a názory pedagogů mateřských škol k programu, jejich celkové hodnocení a přínos pro děti. Z provedeného výzkumu vyplynulo, že všechny zúčastněné mateřské školy hodnotí tento program velmi kladně a jsou přesvědčeni o významném přínosu pro děti. V souvislosti s fyziologickou stránkou bylo samozřejmě uváděno posílení tělesné zdatnosti dětí a osvojování si potřebných pohybových kompetencí, ale jako jeden ze zásadních je považován přínos v oblasti sociální, a to zejména pro posilování sociálních vazeb v kolektivu dětí, učení se vzájemné pomoci a toleranci, budování pocitu sounáležitosti a soudružnosti se svými vrstevníky. Za významný aspekt tohoto programu považuji i prohlubování vztahu dítě – rodič – škola, který prostřednictvím závěrečné přehlídky při slavnostním ukončení ročníku oslovuje také rodiče, které tímto zapojuje a motivuje k větší iniciativě v oblasti pohybových aktivit s dětmi.

Tento program vnímám jako velmi přínosný pro doplnění vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a jako cestu správným směrem pro budování vztahu k pohybu a ke sportu už od nejužlejšího věku. Ukazuje se, že velice pozitivně ovlivňuje děti jak po stránce fyziologické i psychické, ale především sociální.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BACUS, A. *Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-862-7.
- [2] BLAHUTKOVÁ, M. *Psychomotorika*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 2003. ISBN 80-210-3067-4.
- [3] DOSTÁL, A. – OPRAVILOVÁ, E. *Úvod do předškolní pedagogiky*. Praha: SPN, 1985.
- [4] DVOŘÁKOVÁ, H. *Pohybem a hrou rozvíjíme osobnost dítěte: tělesná výchova ve vzdělávacím programu mateřské školy*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-693-4.
- [5] FRÖMEL, K. et. al. *Pohybová aktivita a sportovní zájmy mládeže*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1999. ISBN 80-7067-945-X.
- [6] GARDOŠOVÁ, J. – DUJKOVÁ, L. *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. Praha: portál, 2003. ISBN 80-7178-815-5.
- [7] HAVLÍNOVÁ, M. – VENCÁLKOVÁ, E. – HAVLOVÁ, J. et al. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*. 3. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-487-8.
- [8] HODAŇ, B. Fyzická, psychická a sociální dimenze vztahu životní styl–pohyb–zdraví. In *Pohyb a zdraví. Sborník z mezinárodní konference organizované Fakultou tělesné kultury UP v Olomouci*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1999. s. 39-42. ISBN 80-244-0004-9.
- [9] KOHOUTEK, R. *Psychologie duševního vývoje*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická Univerzita, 2008. ISBN 978-80-7375-2.
- [11] KOLLÁRIKOVÁ, Z. – PUPALA, B. et. al. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.
- [11] KOŤÁTKOVÁ, S. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-0852-3.
- [12] KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1568-1.
- [13] *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. © 2005 MŠMT, poslední revize 31. 10. 2006 [cit. 2009-05-13]. Dostupné z:

<<http://www.msmt.cz/vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani>>

- [14] VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie pro obor Speciální pedagogika předškolního věku*. Liberec: Pedagogická fakulta Technické Univerzity v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-213-5.
- [15] *Všeobecná encyklopedie Diderot*. Praha: Nakladatelský dům OP, 1997. ISBN 80-85841-35-5.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RVP PV Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

MŠ Mateřská škola

WHO World Health Organization – Světová zdravotnická organizace

SEZNAM PŘÍLOH

P I „Děti v pohybu“

P II Rozhovor v mateřské škole Slínová

PŘÍLOHA P I: „DĚTI V POHYBU“

Sport pro všechny děti a mládež

Motto: Pozitivní vztah ke sportování je nutno rozvíjet už od nejtělejšího věku

Stav využití volného času dětí a mládeže v oblasti pohybových a sportovních aktivit je alarmující. Plně to dokazuje analýza zpracovaná MŠMT (viz grafy zpracované v Koncepti státní politiky pro oblast dětí a mládeže pro rok 2007 až 2013).

Tento stav se stále zhoršuje, což se odráží na jejich zdraví a fyzické i psychické kondici. Příčiny spočívají ve velké konkurenci jiných volnočasových aktivit nebo spíše pasivit (televize, počítače, ...) a nedostatečném, neúčinném současném systému výchovy ke sportovním aktivitám.

Základní povinností každé společnosti je výchova dětí ke zdravému způsobu života. Patří sem v první řadě péče o jejich dostatečnou fyzickou kondici. Těchto cílů chceme dosáhnout nabídkou dlouhodobých pravidelných, dostatečně přitažlivých sportovních soutěží neregistrovaných dětí a mládeže ve Zlíně (tj. 80% všech dětí).

Vycházíme z předpokladu, že děti, které se z různých důvodů nemohou účastnit soutěží jako členové sportovních oddílů, by přesto rády sportovně soutěžily. A my jim to chceme dopřát. Dopřát jim soutěže srovnatelné se skutečnými souboji mezi sportovními oddíly. Chceme podchytit **všechny** děti a vypěstovat v nich trvalou „závislost“ na sportu a týmu. Prostředkem jsou dlouhodobé pravidelné **a hlavně po všech stránkách dostupné** sportovně dovednostní soutěže pořádané na různých úrovních.

Chceme nabídnout dětem a mládeži již od MŠ plynule na sebe navazující sportovní volnočasové vyžití přímo v jejich teritoriích. Tam především se mohou kdykoliv připravovat a zdokonalovat ve sportovních dovednostech, potřebných k úspěšné reprezentaci své školy popř. svého bydliště. Nabídnout soutěže plné emocí z vítězství i porážek, vztahu ke spoluhráčům, utváření pocitu osobní zodpovědnosti k týmu. A to je jistě pozitivní zkušenost pro jejich budoucí život.

Soutěže jsou navrženy jako městská liga žáků. Svým charakterem se blíží běžným oddílovým soutěžím i co se četnosti týče. Tím je zajištěna její atraktivita. Nezbytnou podmínkou

úspěšnosti v městské soutěži je samozřejmě příprava na ně, která může probíhat na školních nebo sídlištních sportovištích.

Co přinesou masové sportovní aktivity dětem:

- zkušenosti z pravidelného soutěžení posílí v dětech sebevědomí;
- zvýší jejich fyzickou i psychickou odolnost;
- vlastní zviditelnění v nich vytváří pocit důležitosti a sounáležitosti se svým bydlištěm a městem;
- jsou lépe připraveny pro výuku na základní škole.

rodičům:

- dítě aktivně sportuje v bezpečí za dohledu dospělého dozoru;
- dítě získává správné návyky při vytváření protiváhy k duševní zátěži;
- budou mít informace o úspěších svého dítěte prostřednictvím regionálních novin, rádia a televize, na základě těchto informací si mohou vytvářet trvalé paměťové médium (album výstřižků, záznamy na videokazetách apod.).

městu:

- naplnění městských sportovišť sportujícími dětmi a mládeží;
- prevenci vzniku sociálně patologických jevů u dětí a mládeže;
- zlepšení fyzické kondice a zdravotního stavu dětí a mládeže;
- snížení finančních výdajů na následné odstraňování důsledků sociálně patologických jevů u dětí a mládeže;
- snížení výdajů spojených s péčí o zdravotní stav dětí a mládeže;
- zlepšení komunikace mezi generacemi a sociálními vrstvami;
- prohloubení vazby rodina – ulice – čtvrť – město.

PŘÍLOHA P II: ROZHOVOR V MATEŘSKÉ ŠKOLE SLÍNOVÁ

Já bych se chtěla zeptat, jak dlouho se účastníte programu „Děti v pohybu“, který pořádá pan Forgač, jestli jste účastni hned od toho roku 2008?

(U) Od začátku, dva roky...ano...

Takže třetí ročník, jestli to dobře počítám...

(U) Ano, ano, no jo...he he

Jak byste celkově zhodnotila tento program?

(U) Program se mi líbí, líbí se mi to, že se jedná o...že se týká všech dětí a že není nějaké vyřazování slabších a silnějších nebo šikovnějších dětí...a pevně doufám, že to pomůže vtáhnout i rodiče do nějakého sportu, protože jak děti, tak mladí rodiče...často se nám stává, že moc tomu pohybu se nevěnují, ani vůbec sportování s dětmi...

Jasně...

(U) Takže doufám, že to k něčemu pomůže...

Ehm...Když bychom vzaly třeba organizační stránku jenom tady těchto aktivit...já jsem totiž pomáhala jenom v tom roce 2008, takže to byl ten první rok, kdy se ještě vychytávaly nějaké věci...eee...když bychom nebraly ten první ročník, kdy se ještě zajišťovaly nějaké věci, třeba ty poslední dva, kterých jste účastni, jak byste to zhodnotila po té organizační stránce?

(U) Já k tomu nemám nějakých výhrad...jsme spokojeni, co máme jakoukoliv připomínku, tak se okamžitě na místě řeší...v tom prvním ročníku to bylo takové, jak říkáte – že se vychytávaly nějaké věci...eee...nejvíc mě vadí teda, že děti čekají...někde ve frontě nebo tak...takže teď už je to na ty skupinky, je zapojeno více dětí, což považuju v tomto věku za nejdůležitější

Ehm...po obsahové stránce, napadlo by vás něco?Protože je to udělané formou překážkové dráhy, aby tam byly obsažené jednotlivé ty prvky...Napadá vás něco po obsahové stránce, třeba jak je ta dráha sestavená, jestli je tam třeba nějaký prvek, který by chyběl?

(U) No, určitě by to mohlo být jinak...co člověk, to názor, že jo...ale nám to vyhovuje

Že jsou tam jak kdyby všechny ty důležité prvky obsaženy, aby se děti potrénovaly...

(U) Hody, kopy, běh, přeskoky... teď momentálně... (kývá hlavou)... manipulace s míčem tam je... no, já myslím, že.. tam je hod míčkem, že? No, my jsme si to teď trochu změnili, že neděláme hod míčkem, ale děláme ho s drátěnkou, je to z těch důvodů, že nám ten míček potom neběhá úplně všude, jo, že zůstane na místě a zase to je zrychlené, že děti nemusí čekat, ale že... ale to jsou takové detaily...

Ehm... Když bychom to vzaly třeba co se týče reakcí dětí? Vy vždycky to máte, že ten jeden rok pracujete s předškolákama předpokládám...

(U) No... spíš to máme takové smíšené, protože my jsme tu jenom dvě třídy vlastně

Takže v té skupince, se kterou se účastníte, v té třídě jsou děti od...?

(U) Od čtyřech do sedmi

A jaké jsou reakce dětí?

(U) Většinou děti jsou spontánní, že, takže většinou jsou z toho nadšené

A nevyskytla se třeba nějaká negativní reakce, nemuseli jste třeba řešit nějaký případ, že by vyloženě nějaké dítě nechtělo?

... .. (zvoní telefon v kanceláři, paní ředitelka vypnula zvuk a pokračovaly jsme v rozhovoru)... ..

(U) To jsou spíš takové momenty, že vlastně možná někomu se něco nechce, ale to jsou takové věci, které se řeší okamžitě... nějaké větší negativní reakce... (kývá hlavou)...

Takže neobjevilo se u dětí, že by některé plakaly, třeba méně zdatné děti?

(U) To ne, ne, ne... to už je potom na nás, abychom ty méně zdatné děti... jsou tu i takové opožděnější děti, děti, které jsou integrované, tak mají neustálé problémy tu dráhu proběhnout, ale po domluvě s panem Forgačem i s těma dětma má každý svého vodiče, protože takové ty slabší děti to nezvládnou...

Jasně...

(U) Takže mají někoho, kdo utíká vedle něho a radí mu...

Mě teď v souvislosti s tím napadá, jestli třeba v tom kolektivu dětí tím, že se soutěží za školku, jestli třeba ostatní děti nedávají těm méně zdatným najevo třeba nějakou nevraživost nebo že by vyčítaly nebo se posmívaly...?

(U) Vždycky se takhle něco objeví, jo, ale v tomto věku je to na tom pedagogovi a na tom vedení, aby to otočil, spíš aby si pomáhaly a v tomto věku to ještě jde, ve školním věku už si myslím, že už to je těžší, ale v tom předškolním věku, když se ty děti dobře nemotivují, když se jim to vysvětlí, tak že on je ten pomocník, on je ten šikovnější, který tomu méně šikovnějšímu pomůže a dostane za to pochvalu, tak je vyzvednutý v tom kolektivu, tak s tím my problémy nemáme...

Jo, dobře...ještě zmiňme celkový přínos této akce pro děti...Když bychom to rozdělily do tří takových skupin, třeba pro fyzickou zdatnost těch dětí, potom sociální oblast a oblast psychickou...Jestli bychom se na to mohly podívat takto, tak předpokládám, že u té fyzické zdatnosti u těch dětí jsou patrné pokroky, že to jde vidět...

(U) To určitě...co se týká tady tohoto, tak to fyzické, tak ten fyzický přínos...tady vlastně se ve všech školkách s těmi dětmi denně cvičí, běhá, dělají se pohybové aktivity, takže v této oblasti ani ne...to i bez této akce, bez tohoto programu „Děti v pohybu“...tomuto se věnujeme hodně, ale spíš si myslím, že po té sociální stránce je tu jednak vtáhnutí rodičů do děje, to se mi velice líbí, potom ta závěrečná akce na tom náměstí, že se jakoby zviditelníme, děti, maminky, babičky, příbuzní se na ty děti svoje zajdou podívat, takže myslím v té oblasti hlavně je přínos...

A třeba i co se týče vztahů mezi dětmi samotnými, ty sociální vazby se upevňují tím, že se...

(U) Ano, určitě, oni si navzájem pomůžou...

Že se stmeluje ten kolektiv...

(U) Přesně, určitě taky, no...

Jo ještě mě napadlo, protože pan Forgač zmiňoval to, že by chtěli zařadit tento program do osnov nebo spíš o tomto padl návrh...mě by zajímal váš názor tady na toto...

(U) No, tak my máme...no...to určitě, ale my máme ve školním vzdělávací programu zařazené tělovýchovné a pohybové aktivity jo, i bez tohoto projektu, ale...eee...ale tohle já teda vždycky podporuju všemi deseti...říkám, hlavně abychom ty rodiče tak dostali...to se mi zdá jako takový nejdůležitější prvek, aby ty rodiče se do toho dostali, aby ty děti k něčemu vedly, protože pokud ty děti jsou v mateřské škole, tak je to ještě...celkem se to dá...ta spolupráce se dá, ale jakmile děti odejdou do školy, tak rodiče mám někdy pocit, že se distan-

cují nebo nemají čas nebo už tomu dítěti se nemusí věnovat, dítě je samostatnější a myslím si, že je to velká škoda... a eee... dřív jak fungovaly takové ty plácky, že tam kluci hráli fotbal, holky skákaly přes gumu, tak dneska bohužel už to neexistuje... je období počítačů, děti sedí u počítačů, u televize a pro ty rodiče je to pohodlnější, že...

Samozřejmě...

(U) A... na druhou stranu možná o bezpečnější vzhledem k dnešním nebezpečím, co na ty děti číhají, tak si myslím, že vytáhnout je ven, pohybovat se, ale i s nějakým tím dozorem nebo hlídáním, aby ty rodiče neměli obavu o to své děťátko, že?

Určitě... Účastníte se jako školka ještě nějakých jiných pohybových aktivit, třeba plavání...?

(U) My chodíme na plavání, chodíme na stolní tenis jedenkrát měsíčně... a jinak máme tady blízko les, takže já si myslím, že tady tomu, tady té oblasti se hodně věnujeme...

To ano...

(U) A... potom vlastně mám pocit, že spíš v té základní škole ta návaznost není, protože děti jsou tady denně na vycházce nebo na zahradě, jo, denně nejmíň tu hodinu dopoledne a hodinu odpoledne ten pohyb mají a dojdou do první třídy a mají dvakrát týdně tělocvik, což se mi zdá jako tragické úplně...

To máte pravdu... tak ono myslím, že i pan Forgač to bral tak, že by vlastně to zařazení do těch osnov tohoto programu, že by mělo mít samozřejmě potom i návaznost na tu základní školu...

(U) Tak, tak

Aby ty děti necvičily a potom na dalších pár roků přestaly, že a potom už je... potom už to nemá žádný efekt a je to zbytečné...

(U) Přesně... tam je to totiž vyloženě nechané na rodičích, na těch základních školách jo, dítě je ve škole, skončí v té první třídě dejme tomu ve dvanáct, v jednu hodinu, pak je družina, tam je... tam určitě nějakou akci mají, ale chtělo by to něco cílenějšího, něco cílevědomějšího... vedení těch dětí hlavně odpoledne, hlavně zajistit nějaké takové pohybové aktivity...

Jasně...

(U) Pokud je rodiče nenahlásí do nějakých kroužků, tak je to opravdu...že by i ta škola měla něco dělat...

Takže, když bychom...ještě nějaká negativa vás napadají? Něco, co by vyloženě vám vadilo, s čím by byl problém?

(U) Ted' si nemůžu...(přemýšlí)...říkám, teďka trička trochu dýl trvají, ale to jsou zas takové věci, ty co nejde hned...

Jasně...a nebo nějaké návrhy na zlepšení, co byste třeba vy osobně chtěla udělat jinak nebo co byste si představovala trošku jinak?

(U) Nenapadá mě nic

Takže jste spokojená, tak jak to je, jak to funguje...

(U) Líbí se mi, že máme možnost se dostat na ty sportoviště školní...jednak že děti mají víc podnětů, to se mi teda moc líbí, jak je to takhle zajištěné...možná by to chtělo častěji, ale zase chápu, že z organizačních důvodů, že ta škola tam má svoje aktivity, ale na těch hřištích, to se mi teda líbí...

A to vždycky míváte jednou za měsíc v těch jarních měsících?

(U) Asi čtyři měsíce

Jak kdyby ke konci roku, od toho jara, že to začíná a potom někdy v červnu mám pocit je to závěrečné dopoledne...

(U) Ano, ano...no

Dobře, já myslím, že je to z mojí strany všechno...děkuju Vám moc

(U) Já taky